

BOPLATSLÄMNINGAR FRÅN YNGRE BRONSÅLDER I BORSÖKNA

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2, Lämning L2019:58, L2019:67 och L2019:68, fastigheterna Borsökna 1:304 och Mesta 3:34, Gillberga och Eskilstuna socknar, Eskilstuna kommun, Södermanlands län

ANDERS BORNFALK BACK

Rapporter från Arkeologikonsult 2019:3224

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

FRAMSIDA: Undersökningsområdet inom Borsökna 1:304. Foto från nordnordväst. Spridningstillstånd från Lantmäteriet.

ALLMÄNT KARTMATERIAL:

Fastighetskartan: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003
Terrängkartan, samt GSD-Översiktskartan: Lantmäteriet (CC0)

© Arkeologikonsult 2019

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

BOPLATSLÄMNINGAR FRÅN YNGRE BRONSÅLDER I BORSÖKNA

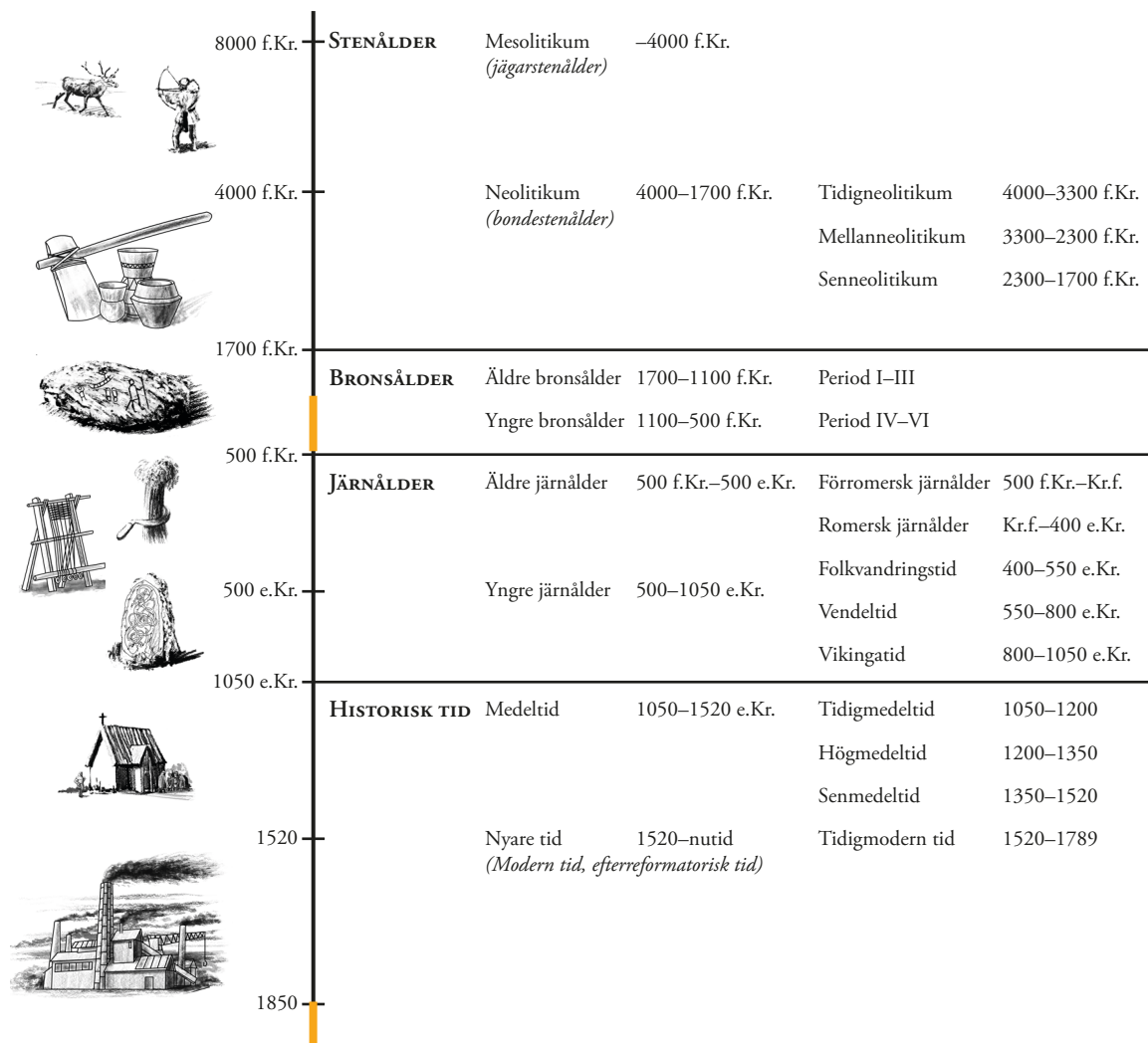
Arkeologisk utredning etapp 1 och 2, Lämning L2019:58, L2019:67 och L2019:68, fastigheterna Borsökna 1:304 och Mesta 3:34, Gillberga och Eskilstuna socknar, Eskilstuna kommun, Södermanlands län

ANDERS BORNFALK BACK

Rapporter från Arkeologikonsult 2019:3224

ARKEOLOGISK PERIODINDELNING

ANTIKVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning anger hur man enligt kulturmiljölagen (1988:950), och till viss del även skogsvårdslagen (1979:429), bedömt lämningen och dess eventuella lagskydd vid registreringstillfället. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av Länsstyrelsen.

Fornlämning är en lämning som omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den tillkommit före 1850, är en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning.

Möjlig fornlämning innebär att man vid registreringstillfället inte kunnat ta ställning till om lämningen är en fornlämning

eller inte. Lämningen måste vara bekräftad i fält. Möjlig fornlämning kan även anges för en lämning som har undersökts i samband med en arkeologisk undersökning, men där man inte fastställt lämningens utbredning.

Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som har tillkommit efter 1850, men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, t.ex. fyndplats eller plats med tradition.

Ingen antikvarisk bedömning används för lämningar som blivit helt borttagna genom en arkeologisk undersökning eller förstörda. Inget skydd enligt kulturmiljölagen kvarstår. Lämningar som endast är kända via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa och inte har kunnat återfinnas i fält kan inte heller ha en antikvarisk bedömning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING.....	7
BAKGRUND OCH SYFTE.....	7
UTREDNINGSOMRÅDENA OCH TIDIGARE ARKEOLOGISKA INSATSER	7
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ.....	9
GENOMFÖRANDE OCH METOD	9
RESULTAT	11
Kart- och arkivanalys	11
Fältinsats.....	13
SLUTSATS.....	16
REFERENSER	17
Kartor.....	17
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	18
Bilaga 1. Schakttabell, Borsökna 1:304	20
Bilaga 2. Schakttabell, Mesta 3:34.....	22
Bilaga 3. Anläggningstabell	24
Bilaga 4. ¹⁴ C-analys.....	25

Figur 1. Utredningsområdena utmärkta på Terrängkartan. Skala 1:50 000.

SAMMANFATTNING

Under hösten 2018 utförde Arkeologikonsult en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom fastigheterna Borsökna 1:304 och Mesta 3:34, Eskilstuna kommun, Södermanlands län (dnr 431-4167-2018). Anledningen var planer på framtagande av en detaljplan inför framtida exploatering inom fastigheterna där lokal topografi och känd fornläm-

ningsmiljö i närområdet talade för att tidigare ej kända lämningar skulle kunna finnas inom berörda ytor. Inget av arkeologiskt intresse påträffades inom Mesta 3:34. Inom Borsökna 1:304 identifierades tre objekt: en fossil åker etablerad runt sekelskiftet 1900 (objekt 1), samt två mindre boplatser från yngre bronsålder (objekt 2 och 3).

BAKGRUND OCH SYFTE

Med anledning av planer på framtagande av detaljplan inför framtida exploatering inom fastigheterna Borsökna 1:304 och Mesta 3:34 utförde Arkeologikonsult under hösten 2018 en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom rubricerade fastigheter (figur 1). Inom de aktuella utredningsområdena fanns inga sedan tidigare kända lämningar, men lokal topografi och fornlämningsmiljö i närområdet

talade för att fornlämningar kunde finnas inom berörda ytor. Syftet med utredningen var följaktligen att fastställa huruvida fornlämningar fanns inom utredningsområdena, samt att beskriva dessa. Utredningen skedde efter beslut av länsstyrelsen i Södermanland och beställare var Eskilstuna kommun (Borsökna 1:304) och Slottsvakten II (Mesta 3:34).

UTREDNINGSSOMRÅDEN OCH TIDIGARE ARKEOLOGISKA INSATSER

Utredningen omfattade två separata ytor som båda låg i sydvästra utkanten av Eskilstuna stad, ca 5 kilometer från stadskärnan (figur 2). Utredningsområdet inom fastigheten Borsökna 1:304 var ca 60 000 m² stort och bestod i väster av uppodlad åker med ett par mindre åkerholmar, och i öster av ungskog som vid utredningstillfället var nyavverkad. Ytan omgavs av villa-bebyggelse och karakteriserades av en vidsträckt syd- och östsluttning exponerad mot Borsökna sjön belägen ca 150 meter sydöst om utredningsområdet (se framsidebild). Enligt Sveriges geologiska undersökning (SGU) dominerades markförhållandena av lera med ett mindre parti postglacial finsand längs norra kanten av området.

Utredningsområdet inom fastigheten Mesta 3:34 var ca 10 000 m² stort och utgjordes av tät barrskog, där västra

delen av området avverkats inför utredningstillfället (figur 3, se även figur 13). Ytan avgränsades i norr, väster och söder av bebyggelse, och i öster av skogsmark. Enligt SGU utgjordes markförhållandena här uteslutande av kärrtorv.

Figur 3. Västra delen av utredningsområdet inom Mesta 3:34 var inför utredningstillfället nyligen avverkat. Foto från norr.

Figur 2. Utredningsområdena, riksintresse D7 samt registrerade fornlämningar i närområdet utmärkta på Fastighetskartan. Skala 1:10 000.

Inga arkeologiska insatser hade tidigare berört utredningsområdena. Ett femtiotal meter nordväst om utredningsområdet inom Borsökna 1:304 utfördes dock 2015 en arkeologisk förundersökning av ett antal skadade skärvstenshögar (L1985:4285 m.fl.). I anslutning till dessa framkom även en härd, en syllstensgrund, ett möjligt spisröse samt botten av en tidigare okänd skärvstenshö, vilken ¹⁴C-daterades till 1560–1400 f.Kr. (Evanni 2015). Väster om Borsöknasjön,

ca 350 meter söder om utredningsområdet inom Borsökna 1:304, undersöktes 2004 ett område med två skadade skärvstenshögar och spridda boplatzlämningar (L1982:1868 m.fl.). En av skärvstenshögarna ¹⁴C-daterades till 1300–1010 f.Kr. och 1020–820 f.Kr. (Svensson 2005). 2010 utfördes en arkeologisk utredning ett hundratal meter sydöst om utredningsområdet inom Mesta 3:34 (Sillén 2010). I torvmark påträffades då en skärvstenshö (L1982:5685).

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Utredningsområdena låg väster om södra änden av Åsbyåsen i ett förhållandevis kuperat och skogbeväskt landskap. Miljön i närområdet domineras framförallt av Borsöknasjön i söder och Tacktorpsjön i norr, och ytorna ligger i östra respektive södra foten av ett bergsparti som mäter upp mot 55 meter över havet. Höjdnivåerna i utredningsområdet inom Borsökna 1:304 (25–33 meter över havet) gör att landet här reste sig ur havet under mellanneolitikum då platsen låg i en innerskärgård i brytpunkten mellan Hjälmaren och Mälaren (SGU). Platsen fortsatte att vara strandnära fram till äldre bronsålder för att under loppet av yngre bronsålder-järnålder hamna allt längre från havet, dock i nära anslutning till den avsnörda Borsöknasjön. Höjdnivåerna inom utredningsytan inom Mesta 3:34 (25–28 meter över havet) gör att landet här reste sig ur havet först under senneolitikum. Redan vid slutet av stenåldern hade

havet dragit sig tillbaka från platsen och efterlämnat sig den avsnörda Tacktorpsjön vars forna utbredning sträckte sig in i utredningsområdet östra del (SGU).

Inga sedan tidigare kända fornlämningar fanns inom utredningsområdena. Närmiljön är dock rik på lämningar från framförallt bronsålder och äldre järnålder i form av gravfält (t.ex. L1985:6584), enskilda stensättningar (t.ex. L1985:5935, L1985:5937 m.fl.) och skärvstenshögar (t.ex. L1982:5685, L1985:4285 m.fl.). Utredningsområdena låg även strax utanför riksintresse D7 (Åsby – Stenby äng) vilket bland annat utgörs av en rik och välbevarad bronsåldersbygd med rösen, gravfält, skärvstenshögar och hållristningar. Här kan även nämnas det stora Åsbygravfältet (L1985:6330) med sina över 500 registrerade gravar en kilometer norr om utredningsområdena.

GENOMFÖRANDE OCH METOD

Utredningen bestod av fyra moment:

- Kart- och arkivstudier
- Fältinventering
- Yttäckande metalldetektering
- Sökschaktning

Den inledande **kart- och arkivstudien** omfattade en genomgång av fornminnesregistret (FMIS), Skogsstyrelsens register över kulturhistoriska lämningar (Skogens pärlor) och Statens historiska museums föremålsdatabas (SHM). Arkivmaterial i Riksantikvarieämbetets Antikvarisk-topografiska arkiv (ATA)

eftersöktes för uppgifter om utredningsområdena utifrån det ovan angivna syftet. Historiskt kartmaterial granskades i Lantmäteriets digitala samling av historiska kartakter med syftet att analysera historisk nyttjande av marken. De kartor som bedömdes som relevanta rektifierades mot modernt kartmaterial, vilket möjliggjorde jämförande analyser i GIS-miljö av historiska förhållanden gentemot dagens natur- och kulturmiljö. Data över rekonstruerade förhistoriska strandlinjer och markförhållanden inom utredningsytorna analyserades i Sveriges geologiska undersöknings kartgenerator (SGU). Högupplöst höjddata (Lidar) nyttjades dels för att få noggranna uppgifter om höjdnivå för varje specifik yta inom

utredningsområdena, och dels för att skapa underlag inför inventeringsmomentet genom att identifiera eventuell förekomst av konstruktioner som i Lidar-data ibland kan framträda tydligt i flacka miljöer (t.ex. röjningsrösen).

Fältinsatsen inleddes med en **inventering** av utredningsytorna där eventuella lämningar synliga ovan mark och lägen som bedömdes som lämpliga för lämningar under marknivå, och följaktligen var intressanta vid sökschaktningen, eftersöktes. I detta skede användes en drönare för att skapa underlag till visualiseringen av områdena och dess plats i landskapet inför rapporteringen. Identifieringen av lägena baserades på en samlad bedömning av kartstudien, känd fornlämningsmiljö i närområdet, landskapets lokala utformning och topografi.

Då tidigare erfarenheter har visat att en stor del av fynden från överplöjda lämningar återfinns i matjor-

den genomfördes en yttäckande **metalldetektering** i parallella stråk om 10 meter av de ytor som bedömdes som mest intressanta. Då utredningsytan inom Mesta 3:34 inte varit uppodlad och därför saknade matjord metalldetekterades här endast de upptagna massorna från sökschakten, för att inte riskera att fynd togs ur sin kontext.

Vid **sökschaktningen** av de identifierade lägena användes en bandburen grävmaskin. Schakten var i regel 2,2 meter breda och mellan 11,5 och 28,5 meter långa och grävdes ned till anläggningsnivå alternativt undergrund. Påträffade anläggningar mättes in med en RTK-GPS, dokumenterades i skrift och ett urval fotograferades. I detta skede undersöktes anläggningar endast för att konstatera dess fornlämningsstatus eller för att samla in makrofossilmaterial för **¹⁴C-datering**.

Figur 4. Utredningsområdet inom Borsökna 1:304 utmärkt på den äldsta avmätningen av Borsökna gård. Kartan sannolikt från 1600-tal (LMM 04-gil-8). Skala 1:5 000.

RESULTAT

Kart- och arkivanalys

Den äldsta kartan över utredningsområdet inom Borsökna 1:304 är odaterad men troligtvis från 1600-talet (LMM 04-gil-8). På denna är mark uppodlad i ett stråk tvärs genom ytan med omkringliggande ängar och mindre skogspartier (figur 4). Marknyttjandet var i stort sett detsamma vid uppmätningen av 1796 års ägomätning av Borsökna (LMM 04-gil-52). Vid tillkomsten av häradsekonomiska kartan från 1897–1901 (RAK J112-74-17) var däremot hela nu aktuella utredningsområde uppodlat, vilket det fortsatte

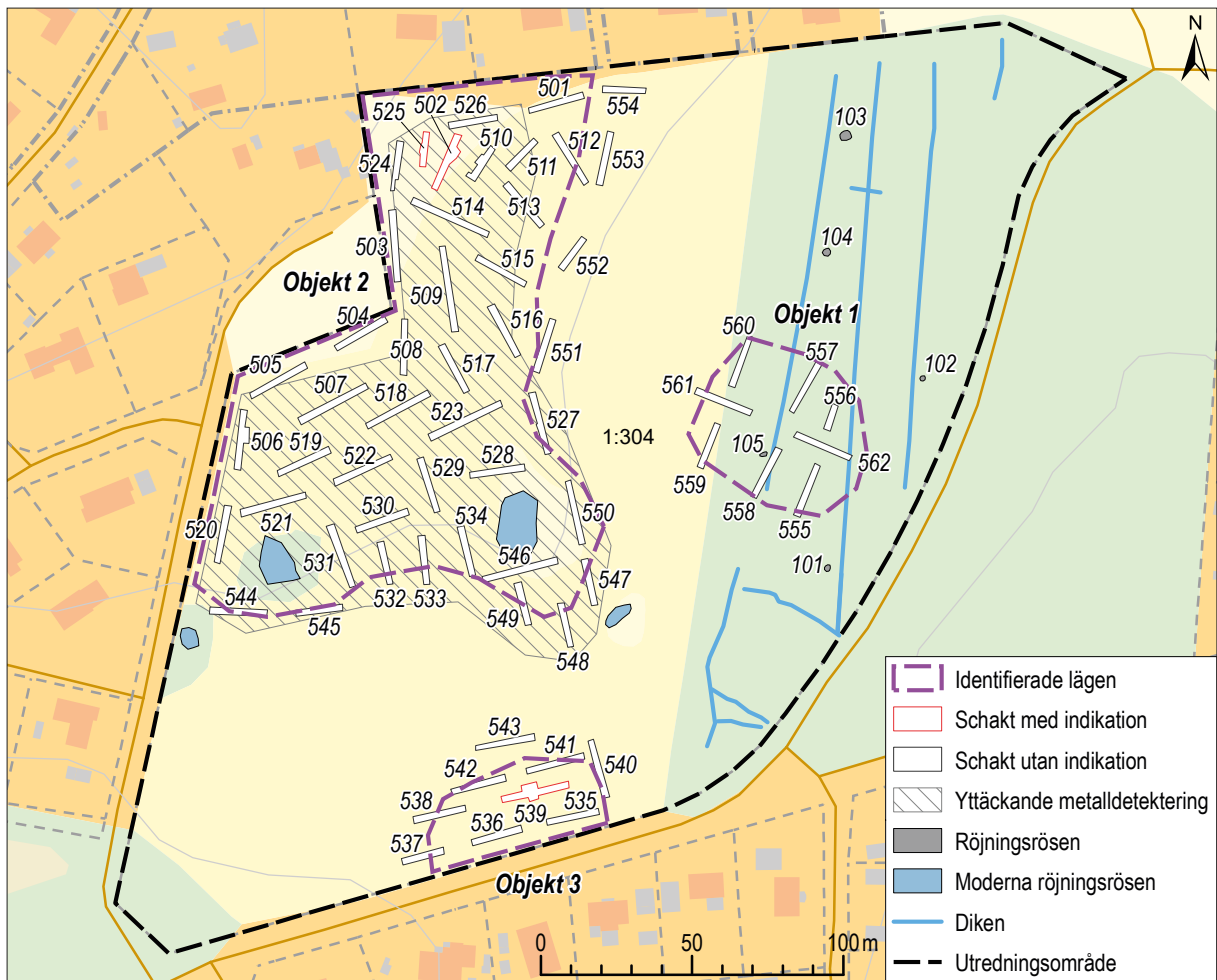
att vara väl in på andra halvan av 1900-talet då skog sedermera planterades på östra delen av ytan medan västra fortsatte att brukas. På 1721 års avmätning av Mesta (LMM C18-31:1) redovisas utredningsytan inom Mesta 3:34 som mossmark strax väster om *Tacksjön* (Tacktorpsjön), som vid den här tiden hade en betydligt större utbredning än idag (figur 5). Ytan odlades varken upp eller bebyggdes därefter, sannolikt på grund av de blöta markförhållandena som närheten till sjön skapar. Vid arkivgenomgången påträffades inga uppgifter som kunde belysa tidigare okända aktiviteter inom utredningsområdena.

Figur 5. 1721 års avmätning av Mesta gård. Utredningsområdet (Mesta 3:34) sammanfaller här med en yta redovisad som mossmark väster om Tacksjön (Tackjärnsjön). Skala 1:5000.

Figur 6. Sammanlagt 62 sökschakt togs upp inom de tre identifierade lägena inom utredningsområdet (Borsökna 1:304). Den fossila åkern (objekt 1) framkom vid inventeringen av det nyligen avverkade området i öst. Foto från söder. Spridningstillstånd från Lantmäteriet.

Figur 7. Schaktplan med de identifierade lägena och den vid inventeringen påträffade fossila åkern (objekt 1). Fastighetskartan som bakgrund. Skala 1:2 500.

Fältinsats

BORSÖKNA 1:304

Sammanlagt 62 sökschakt togs upp med en sammanslagen area på 2575 m² fördelat på tre identifierade ytor inom Borsökna 1:304, vilket motsvarar ca 4,3 % av utredningsområdets totala areal (figur 6 och 7). Ytan i nordväst metalldetekterades i stråk om 10 meter innan sökschaktningen för att få eventuella indikationer på förhistorisk aktivitet. Frekvensen av metallutslag var dock mycket låg vilket sedan förklarades av uppgifter från lokalt boende att man på 1960-talet schaktat bort en stor del av matjorden på ytan vid försök att utvinna malm. Detta bekräftades vid sökschaktningen där matjorden över stora ytor saknades och undergrunden framkom direkt under grästorven. Se schakttabell (bilaga 1) för ingående schaktbeskrivningar.

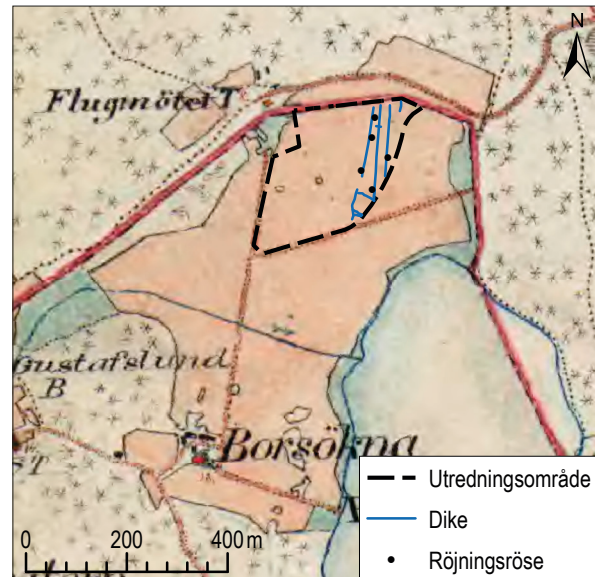
Utredningen identifierade här tre objekt. Objekt 1 utgjordes av en fossil åker påträffad vid den inledande inventeringen, objekt 2 och 3 bestod av två mindre boplatser som framkom vid sökschaktningen. Se anläggningstabell (bilaga 2) för ingående kontextbeskrivningar.

Objekt 1. Fossil åker (L2019:58)

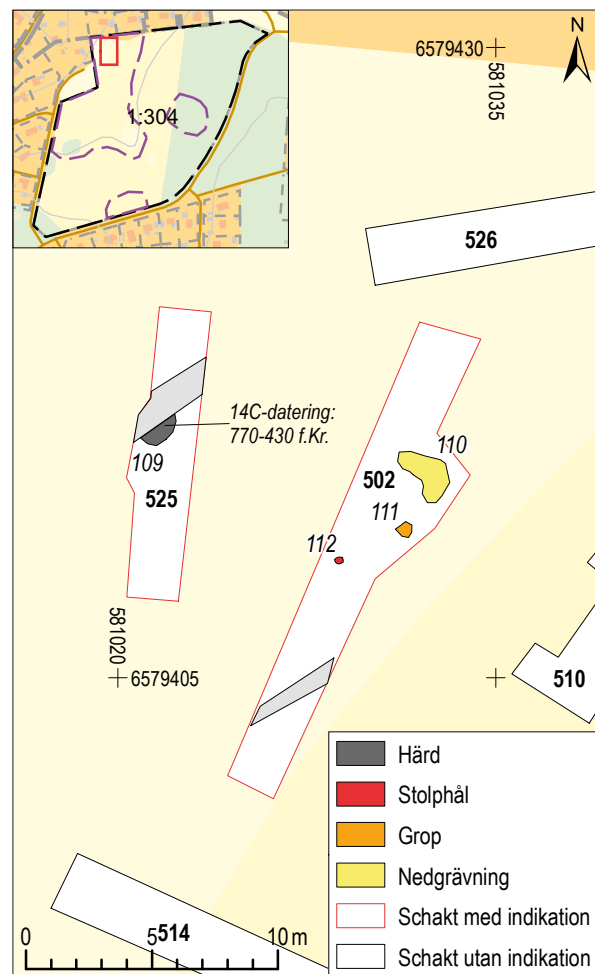
Objektet bestod av 5 röjningsrösen (101–105) och ett dikessystem (106) vilka påträffades vid inventeringen av det nyligen avverkade området i östra delen av utredningsområdet. En kartanalys visar att marken här togs upp för odling först kring sekelskiftet 1900 (RAK J112-74-17) (figur 8). Åkern avvecklades under andra halvan av 1900-talet då skog planterades på ytan, vilken skyddat rösena och dikena från det fullt ut mekaniserade jordbruket som avlägsnat alla spår av äldre odling i västra delen av utredningsområdet. Objektet bedöms som övrig kulturhistorisk lämning.

Objekt 2. Boplatsområde (L2019:67)

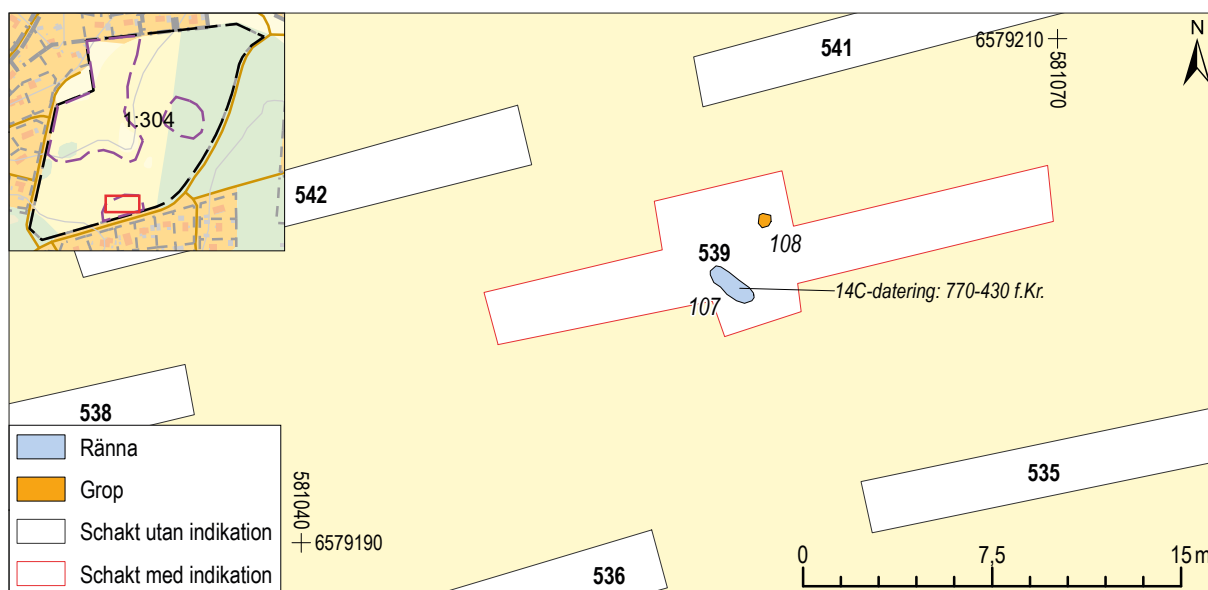
I två schakt i norra delen av utredningsområdet framkom en härd (109), ett mindre stolphål (112), en grop (111) samt en nedgrävning (110). Alla utom 110 undersöktes. Kol från härdens ¹⁴C-daterades till ca 770–430 f.Kr. (bilaga 3). Platsen för anläggningarna sammanföll med den högsta punkten inom utredningsområdet (33 meter över havet) och detta var även den enda platsen där leran övergår till mer siltig och sandig fraktion (figur 9). Flera moderna ledningsschakt gick över ytan varav ett har skadat härdens i norr. Här var även den villabebyggelse som

Figur 8. Den påträffade fossila åkern (objekt 1) sammanfaller med uppodlad mark som den redovisas på Häradsekonomiska kartan från 1897-1901 (RAK J112-74-17). Skala 1:15 000.

Figur 9. Objekt 2 utgjordes av spridda boplatzlämningar. Ytan var störd av moderna ledningsschakt. Fastighetskartan som bakgrund. Skala 1:400.

Figur 10. Objekt 3 utgjordes av ett mindre boplotsområde. Fastighetskartan som bakgrund. Skala 1:300.

utredningsområdet gränsade till i norr uppbyggd på en hög terrassering, vilket resulterade i att sökschakten inte kunde placeras dikt an mot utredningsområdet norra gräns då det fanns risk att dessa skulle destabilisera marken husen stod på. Objektet tolkas som en mindre temporär boplats och utgör därmed fornlämning.

Objekt 3. Boplotsområde (L2019:68)

I ett schakt i södra delen av utredningsområdet

framkom en ränna (107) och en grop (108), båda undersöktes (figur 10). Kol från rännan samlades in för ¹⁴C-analys vilket resulterade i samma dateringsintervall som härden i objekt 2, cal 770–430 f.Kr. (bilaga 3). De påträffade anläggningarna ligger i en sydgående slänt exponerade mot Borsöknsjön, på en nivå av 27 meter över havet (figur 11). Trots att ett flertal schakt placerades i nära anslutning till det indikativa schaktet så framkom inget övrigt av arkeologiskt intresse. Objektet tolkas som fragmentaris-

Figur 11. Objekt 3 var exponerad mot Borsöknsjön i syd. Foto från nordnordväst. Spridningstillstånd från Lantmäteriet.

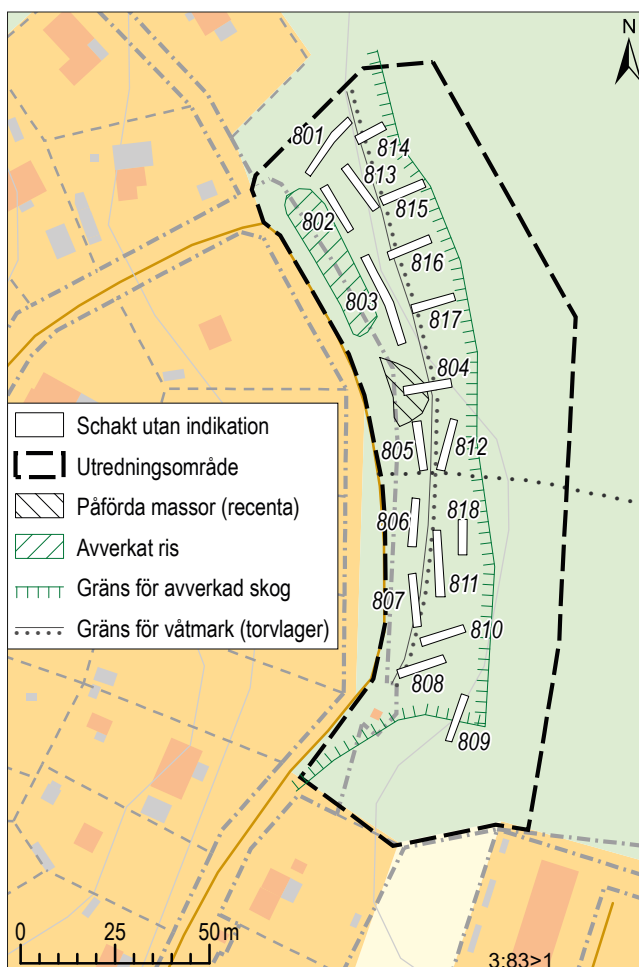
Figur 12. 18 sökschakt togs upp inom utredningsområdet (Mesta 3:34). Notera Tackjärnssjön med sin kringliggande torvmark bortom skogsidån (jämför med figur 5). Foto från sydväst. Spridningstillstånd från Lantmäteriet.

ka spår av en strandnära boplats och bedöms därmed som fornlämning.

MESTA 3:34

Vid sökschaktningen kunde det konstateras att det längs västra kanten av ytan fanns ett parti mark med fast siltig undergrund, som mellan 5–20 meter mot öst övergick till torvmark (figur 12). Det var följaktligen våtmarkens västra strandzon som berördes av utredningen, och även bedömdes som det mest intressanta läget för bevarade lämningar. Sammanlagt 18 sökschakt togs här upp med en sammanslagen area på ca 500 m², vilket motsvarar ca 5 % av utredningsområdets totala areal (figur 13). Inget av antikvariskt intresse framkom. Se schaktabell för ingående schaktbeskrivningar (bilaga 1).

Figur 13. Schaktabell med utmärkta gränser för våtmarkens västra utbredning (baserat på närvaro av torv i de upptagna schakten) och för ytan som avverkats innan utredningen. Fastighetskartan som bakgrund. Skala 1:1500.

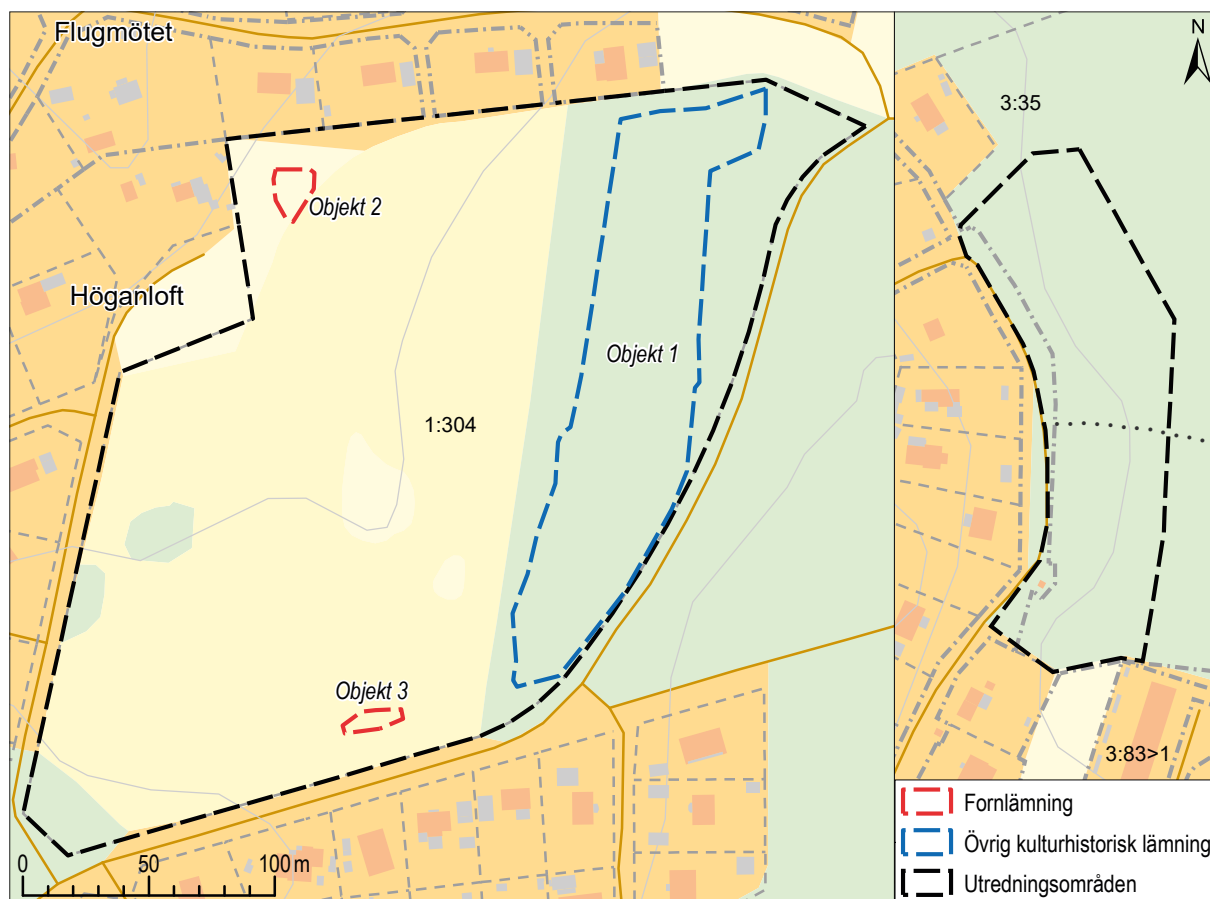

SLUTSATS

Inget av antikvariskt intresse framkom inom utredningsområdet inom Mesta 3:34. Inom utredningsområdet inom Borsökna 1:304 identifierades tre objekt: en fossil åker (objekt 1), samt två mindre ytor med boplatzlämningar vilka båda ¹⁴C-daterades till

ungsta bronsåldern (objekt 2 och 3) (figur 14). Se objekttabell (figur 15) för bedömning och åtgärdsförslag.

Beslut om vidare åtgärd tas av länsstyrelsen.

Figur 14. Plan över identifierade objekt. Skala 1:2500.

Objekt	Lämningsnr	Typ	Antikvarisk bedömning	Åtgärdsförslag
1	L2019:58	Fossil åker	Övrig kulturhistorisk lämning	Ingen vidare åtgärd. Den fossila åkern är dokumenterad i skrift, fotograferad och karterad med RTK-GPS. Utifrån historiskt kartmaterial har åkermarkens etablering och avväckande kunnat fastställas. Lämningsens kunskapspotential bedöms därmed som uppnådd.
2	L2019:67	Boplatzområde	Fornlämning	Ingen vidare åtgärd. Objektet är daterat (¹⁴ C), typbestämt och anses avgränsat inom utredningsområdet baserat på topografi, markförhållande och sökschakt. Tre av de fyra påträffade anläggningarna är undersökta. Den låga frekvensen anläggningar, avsaknaden av fynd samt att det i området går moderna ledningsschakt som skadat anläggningarna gör att objektets kunskapspotential bedöms som uppnådd.
3	L2019:68	Boplatzområde	Fornlämning	Ingen vidare åtgärd. Objektet är daterat (¹⁴ C), typbestämt och anses avgränsat inom utredningsområdet baserat på topografi och sökschakt. Bägge påträffade anläggningar är undersökta. Den låga frekvensen anläggningar och avsaknaden av fynd gör att objektets kunskapspotential bedöms som uppnådd.

Figur 15. Objekttabell med antikvarisk bedömning och åtgärdsförslag.

REFERENSER

BORNFALK BACK, A. 2018. *Dubbelspår förbi Godegård. Sträckan Jakobsbyttan – Degerön. Arkeologisk utredning etapp 1 (komplettering) och 2, Godegård socken, Motala kommun, Östergötlands län*. Rapporter från Arkeologikonsult 2018:3083.

EVANNI, L. 2015. *Skärvtenshögar i Borsökna. Södermanlands län, Södermanland, Eskilstuna kommun, Gillberga socken, Borsökna 1:300, Gillberga 48:1-4. Arkeologisk förundersökning*. Statens historiska museer, arkeologiska uppdragsverksamheten. Rapport 2015:58.

LINDWALL, L. 2017. *Stenålder vid Fjärrvärmetomten. Fastigheten Kumla 9:401, Kumla kommun och socken, Örebro län, Närke*. Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3080.

SILLÉN, P. 2010. *Mesta 3:34. RAÄ 739, Eskilstuna socken och kommun, Södermanland. Särskild arkeologisk utredning*. Rapporter från Arkeologikonsult 2010:2402.

SVENSSON, I. 2005. *En skärvtenshög vid Borsöknaån. Mellersta och yngre bronsålder. RAÄ 130 och del av RAÄ 129, Borsökna 1:272, 274 och 276, Gillberga socken, Eskilstuna kommun, Södermanlands län. Särskild undersökning*. Sektor arkeologi vid Sörmlands museum. Arkeologiska meddelanden 2005:16.

Kartor

KARTA (ODATERAD, TROLIGTVIS 1600-TAL). Borsökna, Gillberga socken, Södermanland Lantmäterimyndigheternas arkiv: 04-gil-8 Hattran, Faskungen, Seldalen Förämningsman: okänd

MESTA NR 1-4, 1721 Mesta, Fors socken, Södermanland Lantmäteristyrelsens arkiv: C18-31:1 Geometrisk avmätning Förämningsman: Daniel Melander

ÄGOMÄTNING, ÖVRIGT, 1796 Borsökna, Gillberga socken, Södermanland Lantmäterimyndigheternas arkiv: 04-gil-52 Förämningsman: okänd

HÄRADSEKONOMISKA KARTAN, 1897-1901 Eskilstuna, Södermanland Rikets allmänna kartverks arkiv: RAK J112-74-17 Förämningsman: okänd

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

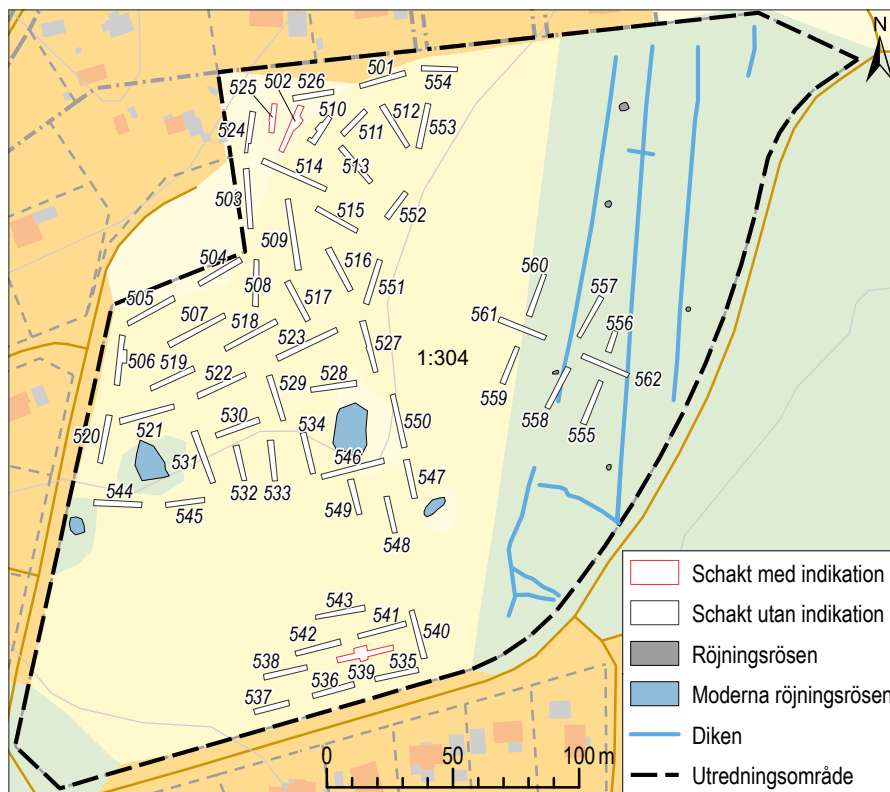
Arkeologikonsumts projektnr:	3224 och 3234
Länsstyrelsens dnr:	431-4167-2018
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2018-10-17 och 2018-11-30
Uppdragsgivare:	Eskilstuna kommun (Borsökna 1:304) och Slottsvakten II (Mesta 3:34)
Uppdragsnr i Fornreg:	201801421
Län:	Södermanland
Landskap:	Södermanland
Kommun:	Eskilstuna
Socken:	Eskilstuna och Gillberga
Fastighetsbeteckning:	Borsökna 1:304 och Mesta 3:34
Berörda fornlämningar:	L2019:58, L2019:67, L2019:68
Typ av undersökning:	Utredning etapp 1 och 2
Utförandetid, fältarbete:	12–21 november 2018, 3–4 december 2018
Inmättningsmetod:	RTK-GPS
Koordinatsystem:	SWEREF 99TM
Höjdsystem:	RH2000
Projektledare:	Anders Bornfalk Back
Rapportansvarig:	Anders Bornfalk Back
Fältpersonal:	Anders Bornfalk Back, Amanda Jönsson, Hampus Norrgren
Fyndfotografering:	-
Planer och layout:	Samuel Björklund
Kvalitetsgranskning:	Samuel Björklund
Analys:	International Chemical Analysis Inc. (¹⁴ C)
Fynd:	Inga fynd påträffade

BILAGA 1. SCHAKTTABELL, BORSÖKNA 1:304

Nr	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning
501	19x2,2	0,25	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,2x0,15m. Ett kabelschakt.
502	19,5x2,2	0,40	Grästorv, ca 0,1m. Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun siltig lera med enstaka markfasta stenar upp mot 0,6x0,5m. En ränna (110), en grop (111) och ett stolphål (112) påträffade. Schaktet utvidgat mot Ö.
503	24x2,2	0,45	Grästorv i norra änden, ca 0,1m. Under detta matjord, ca 0,25m. Undergrund av ljusbrun lera.
504	19,5x2,2	0,40	Grästorv, ca 0,1m. Matjord, ca 0,25m. Undergrund av ljusbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,15x0,25m
505	21x2,2	0,40	Grästorv, ca 0,1m. Matjord, ca 0,25m. Undergrund av ljusbrun lera.
506	20x2,2	0,30	Matjord, ca 0,15-0,2m. Undergrund av ljusbrun lera. Utvidgat mot Ö.
507	25x2,2	0,30	Matjord, ca 0,25m. Undergrund av ljusbrun lera.
508	18,5x2,2	0,30	Matjord, ca 0,15-0,25m. Undergrund av ljusbrun lera. Utvidgat mot Ö.
509	28,5x2,2	0,25	Matjord, ca 0,15m. Undergrund av ljusbrun lera.
510	12,5x2,2	0,35	Matjord, ca 0,25m. Undergrund av ljusbrun lera.
511	13x2,2	0,30	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av brun lera.
512	20x2,2	0,30	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun lera.
513	18,5x2,2	0,30	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun lera.
514	28x2,2	0,25	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,7x0,7m i N.
515	18,5x2,2	0,25	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun lera.
516	19x2,2	0,60	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun lera.
517	17,5x2,2	0,30	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun lera.
518	23,5x2,2	0,30	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,4x0,4m.
519	19x2,2	0,25	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun lera.
520	19,2x2,2	0,25	Matjord, 0,1-0,2. Undergrund av ljusbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,3x0,3m stora.
521	22,5x2,2	0,25	Matjord, mellan 0,1-0,2m. Undergrund av ljusbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,15x0,15m.
522	21x2,2	0,30	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun lera, en sten 0,6x0,4m stor.
523	26,5x2,2	0,35	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun lera.
524	17x2,2	0,30	Slyrötter och mylla, ca 0,15m. Undergrund av beige silt, lerinblandat mot S, med flera stenar i storleken 0,5x0,5m. I S änden påförda vägmassor.
525	11,5x2,2	0,30	Slyrötter och mylla, ca 0,1m. Undergrund i N lerig silt med inslag av stenar, upp mot 0,35x0,3m stora. I S ljusbrun lera. En hård påträffad (109). Ledningsschakt i norra delen av schaktet. Utvidgat mot V.
526	16,5x2,2	0,30	Slyrötter och mylla i V, matjord i Ö, ca 0,1-0,2m. Undergrund av siltinblandad lera.
527	21x2,2	0,25	Matjord, ca 0,15m. Undergrund av ljusbrun lera.
528	18,5x2,2	0,25	Matjord, ca 0,15m. Undergrund av ljusbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,15x0,15m.
529	19x2,2	0,30	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun lera.
530	18,5x2,2	0,30	Matjord, ca 0,2m. Undergrund av ljusbrun lera.
531	21,5x2,2	0,20	Matjord, ca 0,1m. Undergrund av ljusbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,6x0,3m.
532	14,5x2,2	0,20	Matjord, ca 0,1m. Undergrund av ljusbrun lera.
533	16,5x2,2	0,20	Matjord, ca 0,1m. Undergrund av ljusbrun lera.
534	17x2,2	0,20	Matjord, ca 0,1m. Undergrund av ljusbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,3x0,2m.
535	17,5x2,2	0,40	Matjord, ca 0,3m. Undergrund av ljusbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,25x0,15m.
536	17,5x2,2	0,40	Matjord, ca 0,3m. Undergrund av ljusbrun lera.
537	14x2,2	0,40	Matjord, ca 0,3m. Undergrund av ljus brunbeige lera.
538	17,5x2,2	0,40	Matjord, ca 0,35m. Undergrund av ljus gråbrun lera.
539	23x2,2	0,40	Matjord, ca 0,25m. Under detta i västra delen av schaktet äldre ploglager av mörkgrå lera med inslag av sten upp mot 0,1x0,1m, ca 0,1m tjockt. Undergrund av brungrå lera, med en sten ca 0,5x0,4m. Schaktet utvidgat mot N och S. En ränna (107) och en grop (108) påträffade.
540	20x2,2	0,40	Matjord, ca 0,3m. Undergrund av ljusbrun lera.

Bilaga 1. Schakttabell, Borsökna 1:304, forts.

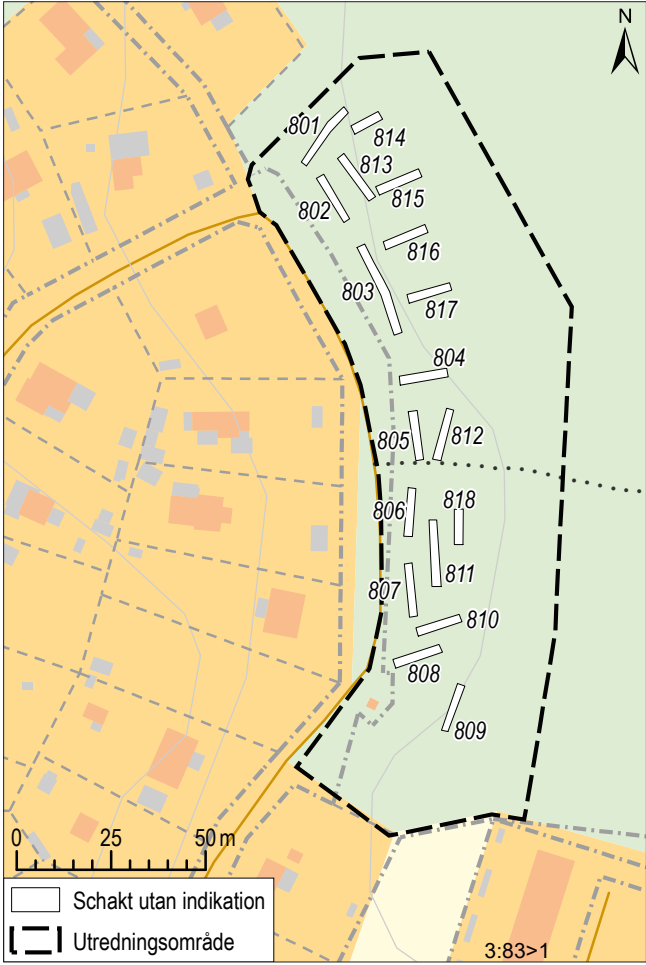
Nr	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning
541	20x2,2	0,25	Matjord, ca 0,1-0,2m. Undergrund av ljusbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,15x0,15m. Stråk av beige siltig sand i västra delen av schaktet. Täckdike i öst.
542	18,5x2,2	0,40	Matjord, ca 0,25m. Undergrund av ljusbrun lera.
543	20x2,2	0,20	Matjord, ca 0,1m. Undergrund av ljusbrun lera.
544	19x2,2	0,25	Matjord, ca 0,1-0,2m. Undergrund av beige lera.
545	15,6x2,2	0,20	Matjord, 0,1m. Undergrund av ljusbrun lera.
546	25,5x2,2	0,15	Matjord, ca 0,05-0,1m. Undergrund av ljusbrun lera.
547	15,5x2,2	0,15	Matjord, 0,05-0,1m. Undergrund av ljusbrun lera.
548	15x2,2	0,15	Matjord, ca 0,05-0,1m. Undergrund av ljusbrun lera.
549	14,5x2,2	0,20	Matjord, 0,1-0,15m. Undergrund av ljusbrun lera.
550	21,5x2,2	0,20	Matjord, ca 0,1m. Undergrund av ljusbrun lera.
551	18,5x2,2	0,20	Matjord, ca 0,1m. Undergrund av brun lera.
552	13x2,2	0,20	Matjord, ca 0,1m. Undergrund av ljusbrun lera.
553	18x2,2	0,20	Matjord, ca 0,1m. Undergrund av ljusbrun lera.
554	14,5x2,2	0,15	Matjord, ca 0,1m. Undergrund av gråbrun lera.
555	18,3x2,2	0,25	Matjord, ca 0,15m. Undergrund av ljusbrun lera, ett markfast block, ca 1,3x0,8m.
556	8x2,2	0,25	Matjord, ca 0,15m. Undergrund av gråbrun lera.
557	18,2x2,2	0,25	Matjord, ca 0,15m. Undergrund av gråbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,4x0,3m.
558	18,5x2,2	0,30	Matjord, ca 0,15-0,2m. Undergrund av ljusbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,4x0,4m.
559	16x2,2	0,15	Matjord, ca 0,05m. Undergrund av ljusbrun lera, ett markfast block ca 1,4x0,8m.
560	18x2,2	0,20	Matjord, ca 0,1m. Undergrund av ljusbrun lera, enstaka stenar upp mot 0,15x0,15m.
561	20x2,2	0,15	Matjord, ca 0,05m. Undergrund av ljusbrun lera.
562	20x2,2	0,20	Matjord, ca 0,1m. Undergrund av ljusbrun lera.

BILAGA 2. SCHAKTTABELL, MESTA 3:34

Nr	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning
801	18,5x2,2	0,25	Mylla, ca 0,15m. Undergrund av ljusbeige silt, grå silt i Ö, med enstaka stenar upp mot 0,15x0,1m. En markfast sten, 0,8x0,7m stor.
802	14x2,2	0,2	Mylla, ca 0,15m. Undergrund av ljusbeige silt, enstaka stenar upp mot 0,1x0,1m.
803	25,5x2,2	0,25	Mylla, ca 0,15m. Undergrund av ljusbeige silt i N, enstaka stenar upp mot 0,1x0,1m. I S brungrå lerig silt.
804	13x2,2	1,5	Mylla, 0,05-0,15m. I väst recent påförda massor av sten, grus och sand, ca 1,4m tjocka. Undergrund av ljusbrun något siltig lera i V. I Ö grå lera, ca 0,1m (våtmarksavsatt). Under detta ljusgrå lera.
805	13x2,2	0,35	Mylla, ca 0,15-0,2m. Undergrund av ljusbrun något siltig lera, enstaka stenar upp mot 0,2x0,15m.
806	13x2,2	0,25	Mylla, ca 0,15m. Undergrund av gråbrun lera, något siltig.
807	14,5x2,2	0,4	Mylla, ca 0,25m. Undergrund av grå lera, enstaka stenar upp mot 0,15x0,1m.
808	13x2,2	0,4	Mylla, ca 0,15m. Mörkbrun torvinblandad silt, ca 0,2m. Under detta grå lera med enstaka stenar upp mot 0,15x0,1m, ca 0,1m (våtmarksavsatt).
809	13x2,2	0,9	Mylla, ca 0,1m. Torv, ca 0,7m. Under detta grå lera, ca 0,1m (våtmarksavsatt). Under detta ljusgrå lera.
810	12,5x2,2	0,45	Mylla, ca 0,15m. Mörkbrun torvinblandad silt, ca 0,2m. Under detta grå lera, ca 0,1m (våtmarksavsatt). Under detta ljusgrå silt.
811	17,5x2,2	0,5	Mylla, ca 0,15m. Mörkbrun torvinblandad silt, ca 0,2m. Under detta grå lera, ca 0,1m (våtmarksavsatt). Under detta ljusgrå lera.
812	14x2,2	0,45	Mylla, ca 0,15m. Mörkbrun torvinblandad silt, ca 0,2m. Under detta grå lera, ca 0,1m (våtmarksavsatt). Under detta ljusgrå lera.
813	14x2,2	0,25	Mylla, ca 0,15m. Undergrund av ljusbeige silt, enstaka stenar upp mot 0,4x0,3m.
814	8,5x2,2	0,9	Mylla, ca 0,15m. Under detta torv, 0,1-0,7m. Under detta grå lera (våtmarksavsatt). Under detta ljusbeige silt.
815	12,5x2,2	0,7	Mylla, ca 0,15m. Torv, 0,1-0,5m. Under detta grå lera, ca 0,2m (våtmarksavsatt). Under detta ljusbeige silt.
816	12x2,2	0,6	Mylla, ca 0,15m. Torv, 0,1-0,4m. Under detta grå lera, ca 0,15m (våtmarksavsatt). Under detta gråbeige silt.
817	12x2,2	0,6	Mylla, ca 0,15m. Torv, mellan 0,1-0,4m. Under detta grå lera, ca 0,25m (våtmarksavsatt). Under detta gråbeige lera.
818	9,5x2,2	0,85	Mylla, ca 0,1m. Torv, ca 0,6m. Under detta grå lera, ca 0,15m (våtmarksavsatt). Under detta ljusgrå lera.

Bilaga 2. Schakttabell, Mesta 3:34, forts.

BILAGA 3. ANLÄGGNINGSTABELL

Kontextrnr	Tolkning	Storlek (m)	Höjd (m)	Djup (m)	Beskrivning
101	Röjningsröse	2,2x1,7	0,15		Oval. Flack. Gles packning, överkörd av skogsmaskin. Stenmaterial mellan 0,15x0,15m till 0,5x0,3m. Delvis övertorvad.
102	Röjningsröse	1,3x1,2	0,20		Rund. Flack. Överkörda av skogsmaskin. Stenmaterial mellan 0,15x0,15m till 0,45x0,3m. Delvis övertorvad.
103	Röjningsröse	3,2x2,8	0,45		Oregelbunden. Svagt välvd. Utspridd i ytan i Ö och V. Stenmaterial mellan 0,2x0,2m till 0,8x0,5m. Delvis övertorvad. Täcks bitvis av avverkat ris.
104	Röjningsröse	2,6x2,6	0,70		Rund. Välvd. Stenmaterial mellan 0,3x0,3m till 0,6x0,5m. Delvis övertorvad.
105	Röjningsröse	2,8x1	0,15		Oregelbunden. Flack. Stenmaterial mellan 0,2x0,15m till 0,4x0,4m. Delvis övertorvad.
106	Dikessystem	250x55		0,1-0,3	Nio diken i NNO-SSV samt VNV-ÖSÖ riktning. Mellan 0,3 till 0,5m breda.
107	Ränna	2,2x0,55		0,09	Sektionsundersökt. Avlång i plan (NV-SÖ). I profilen framstod nedgrävningskanten som skålformad i Ö, utvidgas något i V, vilket kan utgöra färgning av ett störhål i rännan. Fyllning av mörk gråbrun lera med fnyk av kol och bränd lera samt enstaka skörbrända stenar, ca 0,04x0,04m stora.
108	Grop	0,55x0,5		0,15	Sektionsundersökt. Rund i plan. Skålformade nedgrävningskanter. Fyllning av brungrå lera med fnyk av kol och bränd lera, samt enstaka mindre skärviga stenar ca 0,04x0,04m stora.
109	Härd	1,4x0,7		0,10	Sektionsundersökt. Oval i plan. Flack nedgrävningskant. Fyllning av svart sotig och kolig siltig lera. Fnyk av bränd lera samt flertalet skärviga och skörbrända stenar, upp mot 0,1x0,1m stora. Norra änden skuren i NÖ-SV riktning av rörschakt.
110	Nedgrävning	2,3x1,7		-	Oregelbunden i plan (NV-SÖ). Fyllning av grå lera, fnyk av kol och enstaka stenar, upp mot 0,15x0,15m stora, vissa kantiga. En markfasta sten längs kanten i N, ca 0,5x0,4.
111	Grop	0,7x0,6		0,06	Sektionsundersökt. Rundad i plan. Flack nedgrävningskant. Fyllning av grå lera, fnyk av kol och bränd lera. Ett par mindre stenar, ca 0,07x0,07m stora.
112	Stolphål	0,3x0,28		0,06	Sektionsundersökt. Rund i plan. Skålformad nedgrävningskant. Fyllning av grå lera, enstaka kolfnyk.

BILAGA 4. ¹⁴C-ANALYS

International Chemical Analysis Inc.
10585 NW 53rd ST.
Sunrise, FL 33351

Sample Report

Submitter Name: Anders Bornfalk-Back
Company Name: Arkeologikonsult
Address: Optimusvagen 14 19434 Upplands Vasby
Date Received: January 02, 2019
Date Reported: January 22, 2019

ICA ID	Submitter ID	Material Type	Pretreatment	Conventional Age	Calibrated Age
19C/0101	109;548	Charcoal	AAA	2470 +/- 30 BP	Cal 770 - 430 BC
19C/0102	107;547	Charcoal	AAA	2470 +/- 30 BP	Cal 770 - 430 BC

Rapporter från Arkeologikonsult 2019:3224